

Stilling. Paalægger Folkeretten den neutrale Stat en Pligt til at have en staaende Hær og Flaade til Tilbagevisning af Neutralitetskrænkelser, og giver den de krigsførende Ret til at inddrage den neutrale Stat i Krigen, hvis den ikke kan tilbagevise Neutralitetskrænkelser paa effektiv Maade? Det er det eneste, som har Interesse, og her forekommer det mig, at det ærede Medlem Hr. Axel Møller slet ikke har anført noget, der kan forandre Bedømmelsen af Sagens folkeretlige Side. Det er givet, at ingen Traktat og heller ikke nogen af de af det ærede Medlem anførte Forfattere paalægger den neutrale Stat nogen saadan Pligt. De taler vel undertiden — hvad der er ganske naturligt — om, hvorledes Stillingen er, naar den neutrale Stat er i Besiddelse af en Hær og Flaade; i saa Fald maa den selvfølgelig ogsaa anvende dem. Men de drøfter ikke det Problem, som det her kommer an paa, nemlig hvorledes Stillingen er, hvis den neutrale Stat er militært afvæbnet og tilbageviser Neutralitetskrænkelser med de til dens Raadighed staaende Midler af ikke militær Art. Ingen af de anførte Forfattere udtaler, at noget saadant skulde være utilstedeligt eller berøve den neutrale Stat Rettighederne som neutral.

Men jeg kommer nu til Hovedsagen. Hvad end man vil mene om det Spørgsmaal, jeg lige har omtalt, saaledes som det stiller sig efter Haagerkonventionens Neutralitetssystem, saa er det i alt Fald givet, at man ikke længere kan bygge sine Overvejelser med Hensyn til den neutrale Stats folkeretlige og militærpolitiske Stilling alene paa dette System. Jeg har allerede nævnt denne Side af Sagen. Sæt, at den neutrale Stat ikke er i Besiddelse af saadanne Magtmidler, som den krigsførende anser det for dens Pligt at være i Besiddelse af, eller, for at gøre Sagen endnu tydeligere, sæt, at den neutrale Stat virkelig forsømmer at udøve det fornødne Opsyn for at forhindre en Neutralitetskrænkelse. Hvad kan da en krigsførende Stat efter Folkeretten gøre i et saadant Tilfælde? Her er det netop, at Reglerne er blevet forandret i den nyere Tid. Efter Haagerkonventionerne og efter den ældre Folkeret kunde den f. Eks. forlange Erstatning, hvis Neutralitetskrænkelserne havde paaført den Skade, saaledes som f. Eks. de nordamerikanske Forenede Stater forlangte Erstatning af England i den berømte Alabama-Sag. Men den krigsførende Stat kunde efter Omstændighederne ifølge den ældre Folkeret ogsaa tage dette som Anledning til at nægte fremtidig at

respektere den paagældende Stats Neutralitet og inddrage den i Krigen.

Paa dette folkeretlig set meget væsentlige, for ikke at sige afgørende Punkt er der sket en Ændring ved Oprettelsen af Folkernes Forbund. Ifølge Folkeforbundspagten vil enhver krigerisk Foranstaltning overfor den neutrale Stat uden forudgaaende Forhandling for en Domstol eller for Forbundsraadet være forbudt og medføre Anvendelsen af Forbundspagten Tvangsmidler overfor den krigsførende Stat, som maatte gøre sig skyldig i et saadant Brud, og Forbundspagten knytter ikke til denne Retsstilling den Betingelse, at den neutrale Stat er i Besiddelse af eller er beredt til at anvende militære Magtmidler. Den neutrale Stat har tværtimod i alle Tilfælde en egentlig Ret til at holde sig udenfor Krigen, hvad den tidligere ikke havde.

Der er her utvivlsomt sket en Ændring i den neutrale Stats Retsstilling, og det mener jeg ikke, man kan se bort fra ved Bedømmelse af de neutrale Staters folkeretlige og militærpolitiske Forhold. Men fra denne meget væsentlige Forbedring af den neutrale Stats Retsstilling ser man netop helt bort, naar man betragter Haagerkonventionernes Neutralitetssystem isoleret, saaledes som efter min Mening det ærede Medlem Hr. Axel Møller gjorde.

Det ærede Medlem hævdede i sin Tale, at alle Folkeretslærde, der har udtalt sig om Spørgsmaalet, kræver et effektivt Forsvar. Først maa jeg mene, at der ikke lader sig føre noget Bevis for, at et saadant Krav er udtrykt i gældende folkeretlige Regler, og at det endog neppe vil være muligt at fremføre et eneste Citat fra nogen folkeretslærd til Støtte for et saadant Krav. Jeg kunde her fristes til at spørge, hvad der menes med et „effektivt Forsvar“. Mon den i 1922 gennemførte Forsvarsordning, om hvis militære Værdi der selv mellem Fagmænd findes stærkt delte Meninger, sikrer Muligheden for at føre det „effektive Forsvar“, som det ærede Medlem anser for nødvendigt?

Det ærede Medlem Hr. Holger Andersen har anført Udtalelser af en Række højt ansete udenlandske Statsmænd vedrørende Udlandets Opfattelse dels af Militærspørgsmaalet i Almindelighed, dels af de her til Behandling foreliggende Forslag. Jeg finder imidlertid ikke, at dette Sted egner sig til en nærmere Gennemgang eller Vurdering fra min Side af alle disse Udtalelsers Betydning, i Almindelighed og for den foreliggende Sag.